

(ISSN: 2602-4047)

Yeşilyurt, Ş. (2021). Personal Names in "Turkish Language and Culture" Textbooks, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(15), 2641-2670.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.503>

Article Type (Makale Türü): Research Article

PERSONAL NAMES IN "TURKISH LANGUAGE AND CULTURE" TEXTBOOKS

Şeyda YEŞİLYURT

Dr., Gazi University TÖMER, Ankara, Turkey, syesilyurt@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7721-5323

Received: 29.08.2021

Accepted: 16.11.2021

Published: 22.12.2021

ABSTRACT

The Turkish language is the outlet where Turkish culture comes to life and finds the opportunity to express itself. It is impossible to imagine Turkish culture without the Turkish language. Proper names, especially in Turkish, are the keystones of Turkish culture. Even the personal names alone can represent the discussed society. This study aims to prove whether the personal names in Turkish Language and Culture textbooks, written in 2019 for Turkish children, who live in different countries, were chosen among the names that reflect Turkish culture. For this purpose, responses were sought to the following sub-questions: "Which "female" names were mentioned in Turkish Language and Culture Textbooks?" and "Which "male" names were mentioned in Turkish Language and Culture textbooks?", "What is the frequency of these names in the books?", "What is the place of these names in the name-giving tradition?", that are based on the main problem "What are the personal names in Turkish Language and Culture?". Document review, one of the qualitative research methods, is used in the study. The results of the study indicate that male and female names which appear in books about Turkish Language and Culture overlap with the most commonly used male names (Mehmet, Mustafa, Ahmet) and female names (Fatma, Ayşe, Emine) in Turkey according to the studies on the personal names of Turks and the data of the Ministry of Internal Affairs. Among the personal names in the books, "the percentage of names given under the influence of Islam (28%)" and "the percentage of names chosen from words that sound good and have a beautiful meaning (25%)" provide the majority as a percentage. The names, which appear in the books, were chosen among the names commonly used in Turkey, in the way that they can constitute examples of the different reasons for the name-giving tradition in Turkish culture; they reflect Turkish culture.

Keywords: Turkish language and culture, personal names, proper names, onomastics, anthroponymy.

INTRODUCTION

Culture accumulates the material and spiritual attributes of a nation and carries them from past to present. This accumulation comes to life within a language and is also presented within a language. The Turkish language is the outlet where Turkish culture comes to life and finds the opportunity to express itself. It is impossible to imagine Turkish culture without the Turkish language. Proper names, especially in Turkish, are the keystones of Turkish culture. The personal names included in the proper names are also the cultural codes of the individuals in the society. For this reason, the personal names chosen to be used in the texts in Turkish and Turkish culture books have an important role. It is important to determine what the names of the persons in question are and their place in the naming tradition.

Kavcar (1998: 77) stated that Turkish children who were born and raised in a different country are deprived of the aims and principles of Turkish national education and that with all the culture and behaviors they have acquired they are the candidates to become citizens of a foreign country in the future. Turkish Language and Culture classes guide children, who grow up in places outside Turkey, to learn about the aims and principles of Turkish national education. Turkish citizens live in many countries such as France, Germany, Belgium, Switzerland, England, Denmark, the Netherlands, Bosnia and Herzegovina... They wish their children to grow up while not being separated from the Turkish language and culture. Since the parents work intensively in most of these families, the responsibility for the children in this regard is undertaken by the Ministry of National Education and the teachers assigned abroad by the Ministry of National Education. Being aware of this responsibility, Turkish Language and Culture Textbooks written in Turkey as course material are an important resource that connects children, who were born and live abroad, with their past. The children's success in reaching the future without breaking away from the past depends on the Turkish language (Çakır 2016: 96). As Günay (1998: 49) states, even a single person's name can represent the discussed society. Germans are known as Hans, Englishmen as John, and the French as Marie. Therefore, it looks hard for the individual learning Turkish neither to get acquainted with nor to know nor to learn Turkish culture. This study will determine which personal names were mentioned in the Turkish Language and Culture Textbooks written in 2019, based on their qualities as bearers of culture; as well as discussing their suitability for Turkish culture. For this reason, first of all, the study will dwell upon the concepts of onomastics and anthroponomastics.

Onomastics and Anthroponomastics

Proper names are constantly needed in order to identify new objects, persons, occurrences, etc. Proper names are not made up of just an indicator. They are essential in communication. When we remove proper names from the colloquial language, the conversation topics will remain casual and ordinary. Proper names make topics and events explicit and important. Onomastics, "the study of names", examines proper names in linguistics. Onomastics is a branch of science that explores all abstract and concrete names. Proper names and personal names, in particular, are not intended only to indicate and identify abstract and concrete entities. They carry the codes of life, thought, and traditions of the nation to future generations. The study of names is a branch of

science related to the names of all the abstract, concrete, living, and inanimate entities that we see around us. It is an interdisciplinary field related to many sciences such as sociology, anthropology, linguistics, geography. Based on Sakaoğlu's (2001:9) onomastic classification, onomastics is generally addressed under four main headings:

1. Anthroponymy is related to personal names.
2. Toponymy studies place names.
3. Oronomy is related to mountain names.
4. Hydronomy is the branch that studies the names of water bodies such as lakes, rivers, and seas.

Anthroponomastics is a sub-branch within onomastics that studies personal names. This field is one of the common research topics by sociologists, folklorists, linguists, lawyers, and theologians. Our names are the first indicators of our existence within society. The first tool that people use for self-recognition and introduction while forming the sense of self is a name. Örnek (2000) defines the names of people as the first indicators of belonging to a nation or a culture. Moreover, he mentions the role of personal names in maintaining order in society while saying that they prevent confusion and incorrectness by providing specificity in communication. Karahan (2008) states that individual names are important linguistic and cultural material reflecting the world view of those who gave the name and the society in which they live. Çelik (2006: 57), while also specifying that personal names are the manifestations of a society's identity, says that "name-giving practices" have the function which enables belonging to a certain world, culture, and participation in the collective spirit. Cultural factors affecting the naming process, as well as the names themselves, are also connected to the national memory and identity of the Turks as a nation. Kurt (1994: 223) states that the person's name reflects the worldview of the person's family. Along with the cultural codes of the nation, political and geographical differences of the regions in Turkey also affect the families' naming choices.

When choosing a name for the individual, families take into consideration certain points. In their studies, Sakaoğlu (2001), Acıpayamlı (1992), Akalın (1998), Çelik (2006), Balta (2013), Türkteş (2019) pointed out which sources Turkish families use while choosing names for children. We can classify the basic dynamics of the name-giving tradition in Turkish culture as below:

1. Names and attributes of Allah with or without the word "Abd": Kerim, Samet, Macit, Abdullah, Abdurrahman...
2. Words mentioned in the Qur'an: Furkan, Yasin, Muhsin, Malik, Ahsen; Aleyna, Kezban (Even though meaningless expressions "like Aleyna" or expressions with bad meaning "like Kezban" exist, these words are given as names for children, because they were mentioned in the Qur'an.)
3. Names of prophets, companions, saints, religious leaders: Muhammad, Musa, İsa, Meryem, Fatma, Rabia, Ali, Ömer, Hasan...

4. Names of important figures and leaders in history: Mete, Selçuk, Alparslan, Fatih, Yavuz, Mustafa Kemal...
5. Names mentioned in poems, stories, epics, Turkish fairy tales and legends: Mecnun, Şeyda, Kayra, Boğaç, Ayhan, Orhan, Bozok, Üçok...
6. Names of the important figures in the state: Han, Hakan, Sultan, Elçi...
7. Names related to the objects and entities in the sky, or weather events: Hava, Sema, Güneş, Yıldız, Ay, Bulut, Yağmur, Rüzgâr, Tayfun...
8. Names related to entities, geographical places, and events on earth: Toprak, Ateş, Meriç, Deniz, Derya, Tuna, Aras, Seyhan, Ege, Kuzey, Güney...
9. Names of admirable animals and plants: Arslan, Kartal, Gül, Çınar, Filiz, Fidan, Yasemin...
10. Names of the important days: Arife, Cuma, Kadir, Bayram, Ramazan, Kurtuluş, İstiklal...
11. Names according to a season, month and time of day: Eylül, Bahar, Nisan, Hazan, Yaz, Seher, Şafak...
12. Names with abstract meanings and names that express beautiful emotions: Sevgi, Umut, Utku, Mutlu, Rüya...
13. Names according to birth or gender expectations: Durdu, Döne, Durmuş, Yeter, Yaşar...
14. Names created by words that sound pleasant or have a beautiful meaning (sometimes as the result of combination and invention): Eda, İlknur, Soner, Nurcan, Güllü...
15. Names of family elders (grandfather, grandmother): The examples, which can be written here, include the above-mentioned names.

The reasons for choosing a name, which are generally expressed under the 15 headings in this study, also come up under different reasons and different headings. These headings will be used as a basis when evaluating the names in Turkish Language and Culture textbooks. Moreover, while the names of the first children are generally chosen according to these entries, the names of the second and third children are chosen in accordance with the name of the child, who was born first (with the suitable initial letter or pronunciation; Seyhan, Ceyhan; Emre, Emine...).

Calp (2014: 46) points out that names reflect religious, moral, ethnic, socioeconomic, and sociocultural patterns. The structure of many names whose meanings are forgotten today, defining our identities and selves, is linked to our past, our thought and belief system. With the adoption of Islam, there also have been shifts in the names of the Turkish clans and statesmen. As assessed by Köksal (2013: 232), in the second half of the 10th century Satuk Buğra Han, the ruler of the Karahanlı state, which was the first Muslim Turkish state, started the tradition of taking Arabic names, that were to symbolize the religion of Islam, and took for himself the name "Abdülkerim". This tradition continued with the two grandchildren of Selçuk, Tuğrul Bey and his brother Çağrı Bey, who took the names Mehmed and Davud. The preference of these names is undoubtedly an indicator of society's feelings, thoughts, and belief system. For this reason, proper names along with culture have been renewed through the ages.

There are many studies on onomastics and anthroponomy existing in Turkey. In his study “Türklükte Kadın Adları”, Rasónyi' (1964) dwelled upon the points considered while choosing names for men and women according to gender and talked about pre-Islamic periods. In his study, Kurt (1991: 174) determined the most commonly used male names in 1572. In 1572, the most commonly given patronymic was Mehmed. Other names are listed as “Ali, Ahmet, Mustafa, İbrahim, Hasan, Hüseyin, Hamza, Halil, Veli, Yusuf, Musa...”. In the study of Çelik (2007), according to the information of the statistical institute in 2007, the 5 male and 5 female names most commonly used in Turkey were: Mehmet, Mustafa, Ahmet, Ali, Hüseyin; Fatma, Ayşe, Emine, Hatice, Zeynep. In his study, Yıldırım (2016) listed the most popular female and male names in Turkey between 1923 and 2010. These lists are as below:

Table 1. Male Names, Popular in 1923-2010

	1923-1930	1931-1940	1941-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2010
1	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Yusuf
2	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mehmet
3	Ahmet	Ali	Ahmet	Ahmet	Ahmet	Murat	Murat	Ahmet	Mustafa
4	Ali	Ahmet	Ali	Ali	Ali	Ahmet	Ahmet	Emre	Ahmet
5	Hüseyin	Hüseyin	Hüseyin	Hüseyin	Hüseyin	Ali	Ali	Ali	Furkan
6	Hasan	Hasan	Hasan	Hasan	Hasan	Hüseyin	Fatih	Murat	Emirhan
7	İbrahim	İbrahim	İsmail	İsmail	İbrahim	Hasan	Hüseyin	İbrahim	Enes
8	İsmail	İsmail	İbrahim	İbrahim	İsmail	İbrahim	İbrahim	Ömer	Arda
9	Osman	Osman	Osman	Osman	Ramazan	İsmail	Hasan	Burak	Emre
10	Halil	Halil	Halil	Ramazan	Osman	Hakan	Gökhan	Hüseyin	Ali

Table 2. Female Names, Popular in 1923-2010

	1923-1930	1931-1940	1941-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2010
1	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Merve	Zeynep
2	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Fatma	Elif
3	Emine	Emine	Emine	Emine	Emine	Emine	Emine	Büşra	İrem
4	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Kübra	Merve
5	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Elif	Fatma
6	Şerife	Şerife	Şerife	Sevim	Sevim	Hülya	Özlem	Esra	Yağmur
7	Hanife	Hanife	Meryem	Meryem	Aysel	Dilek	Elif	Zeynep	Büşra
8	Meryem	Meryem	Hanife	Fadime	Meryem	Filiz	Yasemin	Ayşe	Zehra
9	Sultan	Sultan	Sultan	Sultan	Hülya	Yasemin	Esra	Emine	Rabia
10	Zehra	Cemile	Sevim	Şerife	Aynur	Özlem	Dilek	Hatice	Ayşe

These two tables show that the most popular female and male names are “Fatma, Ayşe, Emine; Mehmet, Mustafa, Ahmet”. Also Herdağdelen (2017) examined the 5000 most common male and female names in 2014 in Turkey, in terms of origin, form, and meaning. According to this study, the most commonly used names are listed as follows.

Table 3. The Most Common Names in 2014

Fatma	1.280.005	3,31	Mehmet	1.421.301	3,65
Ayşe	991.553	2,56	Mustafa	1.162.547	2,98
Emine	847.879	2,19	Ali	1.131.581	2,90
Hatice	757.858	1,96	Ahmet	932.010	2,39
Zeynep	613.293	1,58	Hüseyin	691.479	1,77
Nur	613.293	1,58	İbrahim	625.874	1,61
Elif	480.302	1,24	Hasan	588.220	1,51
Meryem	294.025	0,76	Murat	550.772	1,41
Merve	281,944	0,73	Yusuf	495.563	1,27
Zehra	266.405	0,69	İsmail	472.306	1,21
Esra	243.164	0,63	Emre	404.698	1,04
Özlem	234.502	0,61	Ömer	397.389	1,02
Sultan	214.775	0,55	Osman	381,491	0,98
Yasemin	207.768	0,54	Ramazan	377.320	0,97
Büşra	204.027	0,53	Can	321.048	0,82
Kübra	202.760	0,52	Halil	298.049	0,76
Hülya	197.366	0,51	Fatih	288.979	0,74
Dilek	190.239	0,49	Abdullah	276.123	0,71
Melek	185.207	0,48	Süleyman	238.983	0,61
Songül	177.366	0,46	Hakan	231.655	0,59
Leyla	176.732	0,46	Furkan	218.395	0,56
Sevim	174.765	0,45	Emin	217.748	0,56
Fadime	171.854	0,44	Salih	207.540	0,53
Aysel	169.870	0,44	Kadir	205.488	0,53
Şerife	169.507	0,44	Enes	203.903	0,52
Rabia	168.849	0,44	Kemal	203.193	0,52
Hacer	167.557	0,43	Burak	200.050	0,51
Hava	161.343	0,42	Âdem	198.280	0,51
Tuğba	158.809	0,41	Recep	196.857	0,50
Hanife	158.788	0,41	Mahmut	195.703	0,50

When examined this table, the three most common female names are Fatma, Ayşe, Emine; male names are Mehmet, Mustafa, Ali. In the work of Şenel (2017: 77), which is titled “Gençliğin Adıyla İmtihani”, the names of 212 university students are as below:

Table 4. Names of University Students (Şenel, 2017)

	Mehmet	5		Elif
	Mustafa	3		Kübra
	Bilal	2		Merve
	Emrah	2		Sümeyye
	Emre	2		Ayşe
Male	Faruk	2	Female	Büşra
	Hüseyin	2		Ebru
	Murat	2		Edanur
	Ömer	2		Fatma
	Yusuf	2		Kader
				MERYEM
				Özge
Total		68		144

While the male names in Şenel's study overlap with the names commonly used in Turkey, the first three names in female names differ from the names in other studies. "Elif, Kübra and Merve" are names that are still present in other lists but appear after the first five in the lists. Köse (2019:165) identified the most commonly used female names in the 19th century in Sivas as Fatma, Ayşe, Hatice, Zeyneb, and Emine, respectively. The work, which contains the most extensive name list and also takes in the lists from other studies, is the study of Yıldırım (2016). As for Kayasandık's (2019) work named "Türkçe Kişi Adları Bibliyografyası Denemesi", it is the important research, where the studies on personal names can be seen collectively.

When examining the names mentioned in the studies above, parallels draw special attention. Moreover, according to the 2020 data of the Ministry of Internal Affairs, the first most commonly used name among men in Turkey is Mehmet (2,737,031), the second is Mustafa (2,068,092), and the third is Ahmet (1,724,223). As for women, the first most commonly used female name is Fatma (2,678,292), while the other most commonly used names are Ayşe (2,033,814), and Emine (1,594,873).

Aim and Problem of the Study

This study aims to prove whether the personal names in "Turkish Language and Culture" textbooks, written in 2019 for Turkish children outside Turkey, were chosen among the names that reflect Turkish culture. For this purpose, responses were sought to the following sub-questions: "Which "female" names were mentioned in Turkish Language and Culture Textbooks?" and "Which "male" names were mentioned in Turkish Language and Culture textbooks?", "What is the frequency of these names in the books?", "Can it be said that these names are commonly used in Turkey?", that are based on the main problem "What are the personal names in Turkish Language and Culture?".

METHOD

The study is descriptive research, where the document review, one of the qualitative research methods, is being used. Document review is a systematic method used to examine and evaluate all documents, whether printed or online. It includes the analysis of written materials, which contain the cases that are aimed to be researched and information about the cases (Yıldırım and Şimşek, 2011:187). For this reason, personal names in Turkish Language and Culture textbooks were examined by the method of document review.

Reviewed Documents

The study examines Turkish Language and Culture Textbooks and preparatory textbooks for eight levels, prepared in 2019 by the Ministry of National Education for Turkish children abroad. Below are the cover images of the reviewed books:

Visualization 1. Covers of Turkish Language and Culture Textbooks

The books consist of 1-4 levels in primary education, 5-8 levels in the second level and two preparatory levels for children who do not know Turkish at all.

Data Collection and Analysis

In the study, document analysis, which is one of the qualitative research methods, was used, and the Turkish and Turkish Culture books (eight level and two preparatory books) published in 2019 were scanned one by one and the names of the persons in them were listed. Content analysis was used to analyze the data in the books. The content analysis method provides the opportunity to comment on the data obtained using statistical data. The use of statistical data allows the researcher to make a systematic and objective interpretation (Koçak and Arun, 2006: 24). Content analysis is based on the fact that there is no category system developed and standardized in accordance with each research, therefore each research should create its own category system from its own analysis material. Content analysis categorizes the information that is agreed upon on the basis of meaning. Information that is not agreed upon is not included in the category (Gökçe, 2006: 58-59). For this reason, after determining the names of the persons in the books, the names were classified in alphabetical order according to gender. Then, the frequencies of these names were extracted and it was determined that they were mentioned in how many books, finally, these personal names are classified according to their place in the naming tradition.

FINDINGS

A total of 133 different personal names were mentioned in Turkish Language and Culture textbooks. The names in alphabetical order are as below:

Table 5. Personal Names Mentioned in Turkish Language and Culture Textbooks

Ahmet	Ajda	Ali	Alp	Anil	Aslı	Ata
Aybike	Ayça	Ayhan	Aylin	Ayşe	Ayşegül	Azra
Batuhan	Begüm	Belgin	Beste	Bilal	Burcu	Bülent
Can	Canan	Cem	Cemil	Ceren	Ceyda	Çetin
Çınar	Defne	Demet	Deniz	Doğan	Dursun	Ece
Eda	Efe	Elif	Emine	Emre	Eray	Esmâ
Esra	Ezgi	Fadime	Fatih	Fatma	Filiz	Gizem
Gözde	Gül	Gülay	Güneş	Hakan	Halime	Halit
Hande	Harun	Hasan	Hasibe	Hatice	Hayri	Hülya
Irmak	İlke	İrem	İsmail	Jale	Kamil	Kemal
Kenan	Kerem	Kubilay	Leman	Leyla	Masal	Mehmet
Meltem	Meryem	Mete	Mine	Muhammet	Murat	Mustafa
Naim	Nermin	Nesrin	Neşe	Nezir	Nil	Numan
Oğuz	Oğuzhan	Okan	Osman	Oya	Ömer	Önel
Öykü	Özlem	Parıltı	Pelin	Pınar	Rana	Rüya
Saffet	Seher	Selim	Selin	Sema	Sena	Sevgi
Sinem	Şefik	Şener	Talat	Tayfun	Tülin	Umut
Utku	Ülker	Ülkü	Veli	Veysel	Volkan	Yahya
Yiğit	Yusuf	Zehra	Zeynep	Ziya		

71 of these names are female names; 62 of them are male names. Some names are commonly used for both men and women: Deniz, Umut, Anil. These three names are counted among the female names. Accordingly, the female names mentioned in the books are as follows:

Table 6. Female Names

Ajda	Aslı	Aybike	Ayça	Aylin	Ayşe	Ayşegül	Azra
Begüm	Belgin	Beste	Burcu	Canan	Ceren	Ceyda	Defne
Demet	Deniz	Ece	Eda	Elif	Emine	Esmâ	Esra
Ezgi	Fadime	Fatma	Filiz	Gizem	Gözde	Gül	Gülay
Güneş	Halime	Hande	Hasibe	Hatice	Hülya	Irmak	İrem
Jale	Leman	Leyla	Masal	Meltem	Meryem	Mine	Nermin
Nesrin	Neşe	Nil	Oya	Öykü	Özlem	Parıltı	Pelin
Pınar	Rana	Rüya	Seher	Selin	Sema	Sena	Sevgi
Sinem	Tülin	Umut	Ülker	Ülkü	Zehra	Zeynep	

When examining the girls' names, it is seen that they start with all letters of the alphabet, except for 3 letters (ç, k, ş). The male names that appear in the books are as below:

Table 7. Male Names

Ahmet	Ali	Alp	Anil	Ata	Ayhan	Batuhan	Bilal	Bülent
Can	Cem	Cemil	Çetin	Çınar	Doğan	Dursun	Efe	Emre
Eray	Fatih	Hakan	Halit	Harun	Hasan	Hayri	İsmail	Kamil
Kemal	Kenan	Kerem	Kubilay	Mehmet	Mete	Muhammet	Murat	Mustafa
Naim	Nezir	Numan	Oğuz	Oğuzhan	Okan	Osman	Ömer	Önel
Saffet	Selim	Şefik	Şener	Talat	Tayfun	Utku	Veli	Veysel
Volkan	Yahya	Yiğit	Yusuf	Ziya				

When examining the male names, it is seen that they start with all the other letters of the alphabet, except for 7 letters (g, ı, j, l, p, r, ü). As for the results of frequency according to whether the names of boys and girls appear in every book, they are as follows:

Table 8. In How Many Books the Names were Mentioned

Ahmet 5	Ali 7	Aylin 2	Ayşe 6	Ceren 2	Ece 2
Efe 3	Eda 2	Elif 3	Fatma 3	Gül 2	Hakan 3
Hüseyin 2	Kemal 2	Kerem 2	Mete 2	Mehmet 4	Murat 4
Mustafa 4	Ömer 2	Selim 2	Selin 2	Sevgi 3	Veli 2
Yusuf 2	Zeynep 2	Zehra 2			

There is no common personal name, mentioned in 10 of the 10 books. According to this table, the name mentioned in 7 out of 10 books is "Ali". The name that follows it is "Ayşe", which was mentioned in 6 books. The name used in 5 books is "Ahmet". "Ahmet" is followed by "Mustafa" and "Mehmet" with four books each. Once again, the name "Murat" is also one of the proper names used in 4 books. As for "Fatma, Efe, Hakan", these personal names were used in 3 books. Other names in Table 3 appear only in two books. The names that are not included in this table appear in only one book. If we represent this table by frequency and percentage:

Table 9. Frequency and Percentage of The Names, Used in 10 Books

Names	N	%
Ali	7	70
Ayşe	6	60
Ahmet	5	50
Mustafa, Mehmet, Murat	4	40
Fatma, Elif, Efe, Hakan	3	30
Yusuf, Hüseyin, Ömer, Kerem, Selim, Zeynep, Zehra, Mete, Ece, Veli, Sevgi, Ceren, Gül, Selin, Aylin	2	20

According to this table as well, the name Ali is seen in 70% of all the books. 13 personal names used in different countries that do not belong to Turkish culture are also mentioned in the books. These are:

Table 10. Foreign Personal Names in Books

Sofi	Sorik	Rei	Nikol	Hera	Ahed	Luka	Mia
Ekon	Hans	Elika	Kurtis	Leander	Alice		

These names are mentioned in the books with the intention of representing cultures that belong to different countries. Representations of foreign names mentioned in the books are given here, even though they are not important for our study.

Turkish male and female names, mentioned in the tables above, while classified according to the relevant in Turkish culture purpose of why they were given, as well as according to the alphabetical order and gender, are as follows:

1. Names and attributes of Allah with or without the word "Abd": Cemil, Kerem.
2. Words mentioned in the Qur'an: Elif, Esmâ, Esra, Hasibe, İrem, Halit, Hayri, Kamil, Naim, Nezir, Selim, Şefik, Veli, Ziya.
3. Names of prophets, companions, saints, religious leaders: Ayşe, Ayşegül, Emine, Fadime, Fatma, Halime, Hatice, Meryem, Zehra, Zeynep; Ahmet, Ali, Bilal, Harun, Hasan, İsmail, Mehmet, Muhammed, Mustafa, Numan, Osman, Ömer, Veysel, Yahya, Yusuf.
4. Names of important figures and leaders in history: Ata, Fatih, Kemal, Kubilay, Mete.
5. Names mentioned in poems, stories, epics, Turkish fairy tales and legends: Aslı, Leyla, Masal, Öykü; Ayhan, Oğuz, Oğuzhan.
6. Names of the important figures in the state: Begüm, Ece, Alp, Batuhan, Cem, Hakan.
7. Names related to the objects and entities in the sky, or weather events: Aybike, Ayça, Aylin, Güneş, Sema, Tülin, Ülker.
8. Names related to entities, geographical places, and events on earth: Deniz, Irmak, Jale, Meltem, Nil, Pınar; Tayfun, Volkan.
9. Names of admirable animals and plants: Ceren, Defne, Filiz, Gül, Mine, Nesrin, Pelin, Selin; Çınar, Doğan.
10. Names of the important days: Absent.
11. Names according to a season, month and time of day: Seher.
12. Names with abstract meanings and names that express beautiful emotions: Hülya, Neşe, Özlem, Rüya, Sevgi, Umut, Ülkü.
13. Names according to birth or gender expectations: Dursun.
14. Names created by words that sound pleasant or have a beautiful meaning (sometimes through word combination and invention): Ajda, Azra, Belgin, Burcu, Beste, Canan, Ceyda, Demet, Eda, Ezgi, Gizem, Gözde, Gülay, Hande, Leman, Nermin, Oya, Parıltı, Rana, Sinem; Anıl, Bülent, Can, Çetin, Efe, Emre, Eray, Kenan, Murat, Okan, Önel, Saffet, Şener, Talat, Utku, Yiğit.
15. Names of family elders (grandfather, grandmother): The examples, which can be written here, include the above-mentioned names.

According to this classification, there are 33 "Names created by words that sound pleasant or have a beautiful meaning" and the biggest number of personal names in the list appears in this paragraph. The names in this paragraph are the names of Turkish, Arabic, and Persian origin. Compared to other paragraphs, the percentage of these names' appearance in the books is 25%. This paragraph is followed by the paragraph "Names of prophets, companions, saints, religious leaders" with 25 personal names. In fact, 36 names in total appear in the first three paragraphs, and since these names are used because of the influence of Islam, their percentage among the names mentioned in the books is 28%. The percentage of names from the other paragraphs: "Names of

admirable animals and plants” 8%, “Names related to entities, geographical places and events on earth” 6%, “Names related to the objects and entities in the sky, or weather events” 5%, “Names with abstract meanings and names that express beautiful emotions” 5%, “Names of the important figures in the state” 4%, “Names of important figures and leaders in history” 4%, “Names and attributes of Allah with or without the word "Abd" 2%, “Names according to birth or gender expectations” and “Names according to a season, month and time of day” 1%. The only example which does not appear among the personal names given in the books is that of the important days. The personal names which can come as examples of all the other paragraphs were mentioned. The names that appear in some paragraphs may also be compatible with a few other paragraphs. For example, Harun and Meryem can fall either into the category of names mentioned in the Qur'an or into the category of names related to prophets and religious leaders, or into the category of family elders. The starting point of the emergence of the name was preferably taken as a basis here.

CONCLUSION AND DISCUSSION

Personal names are the first symbols that a person uses while gaining a foothold in society. They are the means of communication used by others rather than the people they belong to. Personal names, which are indicators of the nation's sense of belonging, thought and belief system, are special and important for the Turkish nation. When the child is born, everything “about the name”, starting with the ritual of giving a name and continuing with the wish "May he/she live in the name of Allah!", reflects Turkish culture. This study established which male and female personal names appear in the books about Turkish Language and Culture taught abroad and determined how often these names are mentioned in the books. The purpose of this is to prove whether the personal names in the books written under the title of "Turkish Culture" reflect Turkish culture or not. According to the studies on the personal names of Turks (Kurt, 1991; Çelik 2007; Yıldırım, 2016; Herdağdelen, 2017; Şenel 2017; Köse, 2019) and the data of the Ministry of Internal Affairs, the most commonly used male names (Mehmet, Mustafa, Ahmet) and female names (Fatma, Ayşe, Emine) in Turkey overlap with male and female names commonly used in books about Turkish Language and Culture. The name that is mentioned in 7 out of 10 books is Ali. Ayşe, Ahmet, Mehmet, and Mustafa are the personal names that appear in the book more as compared with others. The names, which appear in the books, were chosen among widely used, popular names in Turkey and reflect Turkish culture. According to the findings here, the ratios of male and female names in the books are close to each other. This also shows that there was no gender-based discrimination in the selection of personal names in the books. While most of the names are of Arabic origin that belongs to Turkish-Islamic culture: “Çınar, Sevgi, Alp, Anıl, Ata, Efe, Emre, Çetin, Volkan, Utku, Önel”, male and female names of Turkish origin such as “Aslı, Aybike, Ayça, Demet, Deniz, Ece, Oya, Öykü, Özlem, Pınar, Pelin, Umut, Utku” also exist. This result shows that even though people started to use names of Arabic and Persian origin under the influence of Islamism, the culture of giving names of Turkish origin continued. Among these names, “Önel” is a rarely used name, which belongs to only 68 people in Turkey. But according to statistical data, the other names are commonly used.

The tradition of giving a name to a child in Turkish culture takes nourishment from the customs, way of living, thought, and emotion system of the Turks. Accordingly, the basic dynamics of the name-giving culture of Turks were previously classified as 15 paragraphs; the personal names that appear in Turkish Language and Culture textbooks are suitable for 14 of these paragraphs. This also shows the diversity among the chosen personal names. The percentage of names given under the influence of Islamism (28%) and the percentage of "Names created by words that sound pleasant or have a beautiful meaning" (25%) provide the major reasons why the names in the books were given. As a result, the personal names in the texts and examples in the Turkish and Turkish Culture books are selected from the names fed by the Turkish customs and traditions and reflect the Turkish culture.

RECOMMENDATIONS

Turkish Language and Culture Textbooks are among the biggest bonds between Turkey and Turkish children living abroad. The texts, which appear in these books, and the examples, which appear in these texts, have importance in conveying Turkish culture to children. Turkish children born and educated in different geographies learn about their roots and the life of their roots with these books. For this reason, examining and examining these books from all aspects will contribute to the field:

- ✓ Proper names, which appear in the books, are the keystones of Turkish culture. For this reason it is suggested that each proper noun in the books should be handled under separate headings according to the branches of "onology" and examined in terms of reflecting Turkish culture.
- ✓ Since the figures and pictures in the previously written (2010) Turkish and Turkish Culture books were criticized negatively in terms of suitability for the level of children, the books written in 2019 can be examined in this respect and the differences between the previous Turkish and Turkish Culture books published in 2019 can be emphasized.
- ✓ Based on the determinations and criticisms made on the grounds that the books written in 2010 were above the current language level and readiness levels, it can be understood the didactic views on the language level of the books written in 2019 and their suitability for the students' readiness levels.

ETHICAL TEXT

In this article, journal writing rules, publication principles, research and publication ethics rules, journal ethics rules have been followed. Responsibility for any violations that may arise regarding the article belongs to the author.

Author's contribution rate: The author's contribution to this article is 100%.

REFERENCES

- Acıpayamlı, O. (1992). Türk kültüründe ad koyma folklorunun morfolojik ve fonksiyonel yönlerden incelenmesi. [Investigation of naming folklore in Turkish culture from morphological and functional aspects]. *IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri*, 4, 1-14.
- Akalın, S. (1998). Türk kişi adlarının kaynakları. [Sources of Turkish personal names]. *Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi*, (41), 12-13.
- Arı, G. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 4 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 4]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Balta, N. (2013). Gaziantep'te çocuklara ad verme geleneği. [The tradition of naming children in Gaziantep]. *Folklor/Edebiyat*, 19 (76-4), 95-206.
- Calp, M. (2014). Kişi adları üzerine dilbilimsel bir çalışma. [A linguistic study on personal names]. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 52, 27-49.
- Çakır, E. (2018). Toplumsal bellekte ad verme geleneği ve ideoloji: Satuk Buğra Han. [Naming tradition and ideology in social memory: Satuk Buğra Han]. *Milli Folklor*, 30 (119), 31-47.
- Çakır, M. (2016). Çok kültürlü ortamlardaki çocuklara Türkçe öğretimi ve bireysel iki dillilik. [Teaching Turkish to children in multicultural environments and individual bilingualism]. Okur A. ve Güleç İ. (ed.), 3. *Avrupalı Türkler anadili eğitimi çalıştay kitapçığı içinde* (s. 67-104.). Sakarya Üniversitesi TÖMER Yayınları.
- Çelik, C. (2006). Kültürel sembol sistemi olarak isimler: İsim sosyolojisine giriş. [Names as cultural symbol systems: An introduction to the sociology of names]. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 39-61.
- Çelik, C. (2007). Bir kimlik beyanı olarak isimler: kişi isimlerine sosyolojik bir yaklaşım. [Names as a statement of identity: a sociological approach to personal names]. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, (2), 5-22.
- Deniz, K. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 5 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 5 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Doğan, Y. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 6 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 6 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Durmuş, M. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü Hazırlık 2 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture Preparation 2 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı
- Günay, U. (1998). Manas Destanı'ndaki kadın adları ile ilgili bir deneme. [An essay on female names in the Epic of Manas]. *Folkloristik, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı*, 49-61.
- Herdağdelen, A. (2017). Modern Türkiye'de Kişi Adları. [Personal names in modern Turkey]. <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1801/1801.00049.pdf>.10.07.2021
- Karahan, L. (2008). Türkçede Dini Anlamı Bazı Kişi Adlarını Ekle Değiştirme Geleneği. [The Tradition of Adding and Changing Some Personal Names with Religious Meaning in Turkish]. *In The 51st Meeting Of The Permanent International Altaistic Conference'*.

- Karatay, H. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 8 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 8 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kayasandık, A. (2019). The bibliography essay of turkish personal names. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 5 (1), 57-90.
- Keskin, H. K. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 3 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 3(Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Köksal, O. (2013). XIX. Yüzyıl ortalarında bir Osmanlı kasabasındaki şahıs adı profili. [XIX. Personal name profile in a mid-century Ottoman town]. *Bilig*, 65, 231-246.
- Köse, S. (2019). Şer'iyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Sivas'ta Kullanılan Kadın Adları. [Women's Names Used in Sivas in the 19th Century According to the Şer'iyye Registers]. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43 (1) , 155-181.
- Kurt, M.,& Temur, N. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü Hazırlık 1 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture Preparation 1 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kurt, Y. (1994). Adana Sancağında Kişi Adları. [Names of Persons in Adana Sanjak]. *Türk Tarih Kurumu Belleten*, 223, 169-252.
- Kurudayıoğlu, M. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 7 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 7 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2009). *Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (1-10. Sınıflar)*. [Turkish and Turkish Culture Curriculum for Turkish Children Abroad (Grades 1-10)]. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018). *Yurt dışındaki Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. [Turkish and Turkish culture course curriculum for Turkish children abroad (grades 1-8)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Örnek, S. V. (2000). *Türk halk bilimi*. [Turkish folklore]. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Rásonyi, L. (1964). Türklükte kadın adları. [Female names in Turkish]. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 11, 63-87, <https://dergipark.org.tr/pub/belleten/issue/38262/442516>.
- Sakaoğlu, S. (2001). *Türk ad bilimi I*. TDK Yay.
- Sidekli, S. (2019). *Türkçe ve Türk Kültürü 1 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 1 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Şen, Ü. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 2 (Ders kitabı)*. [Turkish and Turkish culture 2 (Textbook)]. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Şenel, M. (2017). Gençliğin adıyla imtihanı. [Youth's test with the their name]. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*, 1 (1), 72-84, DOI: 10.30563/turklad.309400
- Türktaş, M.M. (2019). Türklükte ad verme ile ilgili bazı tespitler. [Some determinations about naming in Turks]. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 17, 34-46
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. [Qualitative research methods in the social sciences]. Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, İ.E. (2016). Çocuklara Verilen İsimler Üzerinden Türkiye'deki Sosyo-Kültürel Değişimin Analizi.[Analysis of socio-cultural change in turkey based on the names given to children]. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 20 (3), 909-925.

<https://www.icisleri.gov.tr/turkiyede-gecen-yil-1-milyon-180-bin-840-bebek-dunyaya-gel>

TÜRKÇE VE TÜRK KÜLTÜRÜ DERS KİTAPLARINDA ŞAHIS ADLARI

Öz

Türk kültürünün hayat bulduğu kendini ifade etme imkânı kazandığı mecra, Türk dilidir. Türkçe olmadan bir Türk kültürü tasavvuru mümkün değildir. Özellikle Türkçede yer alan özel adlar, Türk kültürünün kilit taşlarıdır. Tek başına şahıs adları bile söz konusu toplumun kendisini temsil edebilmektedir. Bu çalışma, farklı coğrafyalarda yaşayan Türk çocukları için yazılmış “Türkçe ve Türk Kültürü (2019)” ders kitaplarında yer alan şahıs adlarının Türk kültürünü yansıtan isimlerden seçilip seçilmediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla Türkçe ve Türk Kültüründe geçen şahıs adları nelerdir?” probleminde hareketle: “Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında geçen “kadın” adları nelerdir?” ve “Türkçe ve Türk Kültürü” ders kitaplarında geçen “erkek” adları nelerdir?, “ Bu adların kitaplarda geçme sıklığı nedir?”, “ Bu adların ad koyma geleneğindeki yeri nedir?” alt problemlerine yanıtlar aranmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre Türkçe ve Türk kültürü ders kitaplarında yer alan erkek ve kadın adları, Türklere ait şahıs adları üzerine yapılan çalışmalara ve İçişleri Bakanlığının verilerine göre Türkiye’de en çok kullanılan erkek isimleri (Mehmet, Mustafa, Ahmet) ve kadın isimleriyle (Fatma, Ayşe, Emine) örtüşmektedir. Kitaplardaki şahıs isimlerinin içinde ad koyma geleneklerinden “İslamiyet’in etkisiyle verilen adların yüzdesi (% 28)” ve “kulağa hoş gelen, anlamı güzel olan kelimelerden seçilen adların yüzdesi (%25)” yüzde olarak çoğunluğu sağlamaktadır. Kitaplarda yer alan isimler, Türkiye’de en çok kullanılan isimlerden ve Türk kültüründeki ad koyma geleneklerinin farklı sebeplerine örneklik teşkil edebilecek şekilde seçilmiş olup Türk kültürünü yansıtmaktadır.

Anahtar kelimeler: Türkçe ve Türk kültürü, şahıs adları, özel adlar, adbilimi, antroponomi.

GİRİŞ

Kültür, bir milletin geçmişten bugüne taşıdığı maddi ve manevi birikimidir. Bu birikim dil ile hayat bulur, dil ile sunulur. Türk kültürünün kendini ifade etme imkânı kazandığı ve hayat bulduğu mecra da Türk dilidir. Türkçe olmadan bir Türk kültürü tasavvuru mümkün değildir. Özellikle Türkçede yer alan özel adlar, Türk kültürünün kilit taşlarıdır. Özel adların içinde yer alan şahıs adları da toplumdaki bireylerin kültürel kodlarıdır. Bu nedenle Türkçe ve Türk kültürü kitaplarında metinlerde kullanılmak için seçilen şahıs adları önemli bir role sahiptir. Söz konusu şahıs adlarının neler olduğunu ve bu adların ad koyma geleneğindeki yerlerini tespit etmek önem arz etmektedir.

Kavcar (1998: 77), farklı bir ülkede doğan ve orada yetişen Türk çocuklarının Türk millî eğitiminin amaç ve ilkelerinden yoksun kaldıklarını, edindikleri tüm kültür ve davranışlarla geleceğin bir yabancı ülke vatandaşı adayı durumunda olduklarını ifade etmiştir. Türkçe ve Türk Kültürü dersleri Türkiye dışındaki coğrafyalarda yetişen çocuklar için Türk millî eğitiminin amaç ve ilkelerini tanımada, öğrenmede bir rehberdir. Fransa, Almanya, Belçika, İsviçre, İngiltere, Danimarka, Hollanda, Bosna- Hersek... gibi daha birçok ülkede yaşayan Türk vatandaşları, çocuklarının Türkçe ve Türk kültüründen kopmadan yetişmesini arzulamaktadır. Bu ailelerin çoğunda anne baba yoğun olarak çalıştığı için çocukların bu anlamdaki sorumluluğunu, MEB ve MEB'in yurt dışında görevlendirdiği öğretmenler üstlenmektedir. Bu sorumluluk bilinciyle yurt dışında doğan ve orada yaşayan çocukların geçmişleriyle bağlarını sağlayan bir ders materyali olarak Türkiye'de yazılan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları önemli bir kaynaktır. Çocukların geçmişten kopmadan geleceğe uzanmayı başarması, Türkçeye bağlıdır (Çakır 2016: 96). Günay'ın (1998: 49) ifade ettiği gibi tek başına bir kişi adı bile söz konusu toplumun kendisini temsil edebilmektedir. Almanlar Hans, İngilizler John, Fransızlar Marie adıyla hatırlanmaktadır. Dolayısıyla Türkçe öğrenen bir ferdin Türk kültürünü tanınamaması, bilmemesi, öğrenmemesi zor görünmektedir. Bu çalışmada şahıs adlarının kültür taşıyıcısı olma vasfından hareketle 2019 yılında yazılan Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarında yer alan şahıs adlarının neler olduğunun tespiti yapılacak ve Türk kültürüne uygunluğu tartışılacaktır. Bu sebeple öncelikle onomastik ve antroponimi kavramları üzerinde durulacaktır.

Onomastik ve Antroponimi

Özel adlar yeni nesneleri, kişileri, oluşumları vb. belirtmek için sürekli bir ihtiyaçtır. Özel adlar, sadece bir göstergeden ibaret değildir. İletişimde esas olan özel adlardır. Günlük konuşma dilinden özel adları çıkarttığımız zaman konuşulan konular, gündelik ve olağan kalır. Özel adlar, konuları ve olayları belirgin ve önemli kılar. Dil biliminde özel isimleri "Adbilimi (Onomastik)" inceler. Onomastik soyut ve somut tüm adları araştıran bir bilim dalıdır. Özel adlar ve özelinde şahıs adları, sadece somut ya da soyut varlıkları işaret etmek ve belirtmek amacı taşımamaktadır. Milletin yaşantısına, düşüncesine, örfüne ait kodları da gelecek nesillere taşımaktadır. Adbilimi, çevremizde gördüğümüz soyut, somut, canlı cansız tüm varlıkların adlarıyla ilgili bir bilim dalıdır. Sosyoloji, antropoloji, dil bilimi, coğrafya gibi birçok alanla ilgili disiplinler arası bir daldır. Sakaoğlu'nun (2001:9) adbilimi sınıflamasından hareketle onomastik genel olarak dört ana başlık altında ele alınmaktadır:

1. Antroponimi, şahıs adlarıyla ilgilenir.

2. Toponomi, yer adlarını araştırır.
3. Oronomi, dağ adlarıyla ilgilenir.
4. Hidronomi; göl, nehir, deniz gibi su adlarını araştıran bir daldır.

Antroponim, onomastik içinde şahıs adlarını araştıran bir alt daldır. Bu dal; sosyologlar, halk bilimciler, dil bilimciler, hukukçular, ilahiyatçılar tarafından ortak araştırma konularından biridir. Toplumda ilk varoluş göstergelerimiz adlarımızdır. Benlik bilincinin oluşmasında, insanın kendini tanıma ve tanıtmada ilk kullandığı araç, adıdır. Örnek (2000); bir millete, bir kültüre ait olmanın ilk göstergeleri olarak kişi adlarını tanımlamakta ayrıca iletişimde belirlilik sağlayarak kargaşayı, yanlışlığı önler diyerek şahıs adlarının toplumda düzeni sağlama rolünden bahsetmektedir. Karahan (2008), kişi adlarının ad verenin dünya görüşünü, yaşadığı toplumu yansıtan önemli bir dil ve kültür malzemesi olduğunu ifade etmektedir. Çelik (2006: 57) de şahıs adlarının bir toplumun kimlik göstergeleri olduğunu belirterek "isim verme uygulamaları", belli bir kültüre, dünyaya aidiyeti ve kolektif ruha katılımı sağlama işlevine sahiptir, demektedir. İsimlerin kendisi kadar, isim verme sürecini etkileyen kültürel etkenler aynı zamanda bir millet olarak Türklerin millî hafızası ve kimliği ile de ilişkilidir. Kurt (1994: 223) kişi adlarının ailenin dünya görüşünü yansıttığını belirtmektedir. Milletın kültür kodlarının yanında Türkiye’deki bölge bölge siyasî ve coğrafî farklılıklar da ailelerin ad koyma seçimlerini etkilemektedir.

Aileler, şahıs adlarını seçerken bazı noktaları göz önünde bulundurmaktadırlar. Sakaoğlu (2001), Acıpayamlı (1992), Akalın (1998), Çelik (2006), Balta (2013), Türkteş (2019), Türk kültüründe ailelerin çocuklarına ad seçerken hangi kaynaklardan beslendiklerini çalışmalarında ifade etmişlerdir. Türk kültüründe “Ad” verme geleneğinin temel dinamikleri şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. Allah’ın isim ve sıfatlarından “Abd” isimiyle ya da “Abd” ismi olmadan ad koyma: Kerim, Samet, Macit, Abdullah, Abdurrahman...
2. Kur’an-ı Kerim’de geçen kelimelerden ad koyma: Furkan, Yasin, Muhsin, Malik, Ahsen; Aleyna, Kezban (Anlamsız ifadeler “Aleyna gibi” veya anlamı kötü “Kezban gibi” olsa da Kur’an’da geçtiği için çocuklara ad olarak verilmiştir.)
3. Peygamberlerin, ashabin, evliyaların, din büyüklerinin adını koyma: Muhammet, Musa, İsa, Meryem, Fatma, Rabia, Ali, Ömer, Hasan...
4. Tarihteki önemli şahsiyetlerin, liderlerin adını koyma: Mete, Selçuk, Alparslan, Fatih, Yavuz, Mustafa Kemal...
5. Şiirlerde, hikâyelerde, destanlarda, Türk masal ve efsanelerinde geçen adları koyma: Mecnun, Şeyda, Kayra, Boğaç, Ayhan, Orhan, Bozok, Üçok...
6. Devletteki önemli makam isimlerinin adlarını koyma: Han, Hakan, Sultan, Elçi...
7. Gökyüzündeki cisimlerle, varlıklarla veya hava olaylarıyla ilgili adlar koyma: Hava, Sema, Güneş, Yıldız, Ay, Bulut, Yağmur, Rüzgâr, Tayfun...
8. Yeryüzündeki varlıklarla, coğrafî mekânlarla ve olaylarla ilgili adlar koyma: Toprak, Ateş, Meriç, Deniz, Derya, Tuna, Aras, Seyhan, Ege, Kuzey, Güney...

9. Beğenilen hayvan ve bitki adlarını koyma: Arslan, Kartal, Gül, Çınar, Filiz, Fidan, Yasemin...
10. Önemli gün adları koyma: Arife, Cuma, Kadir, Bayram, Ramazan, Kurtuluş, İstiklal...
11. Mevsim, ay ve günün vakitlerine göre ad koyma: Eylül, Bahar, Nisan, Hazan, Yaz, Seher, Şafak...
12. Soyut anlamlı, güzel duyguları ifade eden adlar koyma: Sevgi, Umut, Utku, Mutlu, Rüya...
13. Doğum veya cinsiyetle ilgili beklentilere göre ad koyma: Durdu, Döne, Durmuş, Yeter, Yaşar...
14. Kulağa hoş gelen, anlamı güzel olan kelimelerden (bazen kelime birleştirme ve türetme yoluyla) ad koyma: Eda, İlknur, Soner, Nurcan, Güllü...
15. Aile büyüklerinin (dede, babaanne) adlarını koyma: Buraya yazılabilecek örnekler üstteki isim örneklerini kapsamaktadır.

Bu çalışmada genel olarak 15 başlık altında ifade edilen ad seçme nedenleri, farklı sebepler ve farklı başlıklar altında da ele alınmaktadır. Bu başlıklar, Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki şahıs adları değerlendirilirken temel olarak kullanılacaktır. Ayrıca ilk çocuklara genellikle bu maddelere uygun adlar seçilirken ikinci, üçüncü çocukların adı ilk doğan çocuğun adına uygun (baş harfi veya söylenişi uygun; Seyhan, Ceyhan; Emre, Emine...) şekilde seçilmektedir.

Calp (2014: 46), adların dinî, ahlaki, etnik, sosyoekonomik ve sosyokültürel yapıyı yansıttığını ifade etmektedir. Bugün anlamları unutulmuş birçok adın, kimliklerimizi, benliklerimizi tanımlayan yapısı, geçmişimizle düşünce ve inanç sistemimizle bağlantılıdır. İslamiyet'in kabulüyle birlikte Türk boyları ve devletlerindeki kişi adlarında değişiklikler olmuştur. Köksal'ın (2013: 232) tespitleriyle ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlı devletinin hükümdarı "Satuk Buğra Han", X. Yüzyılın ikinci yarısında İslam dinini sembolize edecek Arapça kökenli isim alma geleneğini başlatmış ve kendine "Abdülkerim" adını almıştır. Bu gelenek Selçuk'un iki torununda da devam etmiş Tuğrul Bey, Mehmed; kardeşi Çağrı Bey, Davud adını almışlardır. Tercih edilen bu adlar, hiç şüphesiz toplumun duygu, düşünce ve inanç sisteminin göstergesidir. Bu sebeple özel adlar, kültürle birlikte çağlar boyunca yenilenmiştir.

Türkiye'de onomastik ve antroponomi üzerine yapılan birçok çalışma mevcuttur. Rasónyí' (1964) "Türklükte Kadın Adları" çalışmasında kadınlara ve erkeklere, cinsiyetlere göre ad seçerken dikkat edilen noktalar üzerinde durmuş ve İslam öncesi dönemlerden bahsetmiştir. Kurt (1991: 174), çalışmasında 1572 yılında en çok kullanılan erkek isimlerinin tespitini yapmıştır. 1572 yılında en yaygın olarak kullanılan baba adı Mehmed olarak verilmiştir. Diğer adlar "Ali, Ahmet, Mustafa, İbrahim, Hasan, Hüseyin, Hamza, Halil, Veli, Yusuf, Musa..." olarak sıralanmıştır. Çelik (2007), 2007 istatistik kurumu bilgilerine göre Türkiye'de en çok kullanılan 5 erkek ve 5 kız ismini çalışmasında "Mehmet, Mustafa, Ahmet, Ali, Hüseyin; Fatma, Ayşe, Emine, Hatice, Zeynep" olarak vermiştir. Yıldırım (2016), 1923-2010 yılları arasında Türkiye'deki en popüler kız ve erkek isimlerini çalışmasında listelemiştir. Bu listeler şu şekildedir:

Tablo 1. 1923-2010 Popüler Erkek İsimleri

	1923-1930	1931-1940	1941-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2010
1	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Mehmet	Yusuf
2	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mustafa	Mehmet
3	Ahmet	Ali	Ahmet	Ahmet	Ahmet	Murat	Murat	Ahmet	Mustafa
4	Ali	Ahmet	Ali	Ali	Ali	Ahmet	Ahmet	Emre	Ahmet
5	Hüseyin	Hüseyin	Hüseyin	Hüseyin	Hüseyin	Ali	Ali	Ali	Furkan
6	Hasan	Hasan	Hasan	Hasan	Hasan	Hüseyin	Fatih	Murat	Emirhan
7	İbrahim	İbrahim	İsmail	İsmail	İbrahim	Hasan	Hüseyin	İbrahim	Enes
8	İsmail	İsmail	İbrahim	İbrahim	İsmail	İbrahim	İbrahim	Ömer	Arda
9	Osman	Osman	Osman	Osman	Ramazan	İsmail	Hasan	Burak	Emre
10	Halil	Halil	Halil	Ramazan	Osman	Hakan	Gökhan	Hüseyin	Ali

Tablo 2. 1923-2010 Popüler Kız isimleri

	1923-1930	1931-1940	1941-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2010
1	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Fatma	Merve	Zeynep
2	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Ayşe	Fatma	Elif
3	Emine	Emine	Emine	Emine	Emine	Emine	Emine	Büşra	İrem
4	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Hatice	Kübra	Merve
5	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Zeynep	Elif	Fatma
6	Şerife	Şerife	Şerife	Sevim	Sevim	Hülya	Özlem	Esra	Yağmur
7	Hanife	Hanife	Meryem	Meryem	Aysel	Dilek	Elif	Zeynep	Büşra
8	Meryem	Meryem	Hanife	Fadime	Meryem	Filiz	Yasemin	Ayşe	Zehra
9	Sultan	Sultan	Sultan	Sultan	Hülya	Yasemin	Esra	Emine	Rabia
10	Zehra	Cemile	Sevim	Şerife	Aynur	Özlem	Dilek	Hatice	Ayşe

Bu iki tablo, en popüler kadın ve erkek adlarının “Fatma, Ayşe, Emine; Mehmet, Mustafa, Ahmet” olduğunu göstermektedir. Herdağdelen (2017) ise 2014 yılında Türkiye’deki en yaygın 5000 erkek ve kadın ismini köken, biçim ve anlam yönüyle incelemiştir. Bu çalışmaya göre en yaygın kullanılan isimler şu şekilde sıralanmıştır.

Tablo 3. 2014 Yılında En Yaygın İsimler

Fatma	1.280.005	3,31	Mehmet	1.421.301	3,65
Ayşe	991.553	2,56	Mustafa	1.162.547	2,98
Emine	847.879	2,19	Ali	1.131.581	2,90
Hatice	757.858	1,96	Ahmet	932.010	2,39
Zeynep	613.293	1,58	Hüseyin	691.479	1,77
Nur	613.293	1,58	İbrahim	625.874	1,61
Elif	480.302	1,24	Hasan	588.220	1,51
Meryem	294.025	0,76	Murat	550.772	1,41
Merve	281.944	0,73	Yusuf	495.563	1,27
Zehra	266.405	0,69	İsmail	472.306	1,21
Esra	243.164	0,63	Emre	404.698	1,04
Özlem	234.502	0,61	Ömer	397.389	1,02
Sultan	214.775	0,55	Osman	381.491	0,98
Yasemin	207.768	0,54	Ramazan	377.320	0,97
Büşra	204.027	0,53	Can	321.048	0,82
Kübra	202.760	0,52	Halil	298.049	0,76

Hülya	197.366	0,51	Fatih	288.979	0,74
Dilek	190.239	0,49	Abdullah	276.123	0,71
Melek	185.207	0,48	Süleyman	238.983	0,61
Songül	177.366	0,46	Hakan	231.655	0,59
Leyla	176.732	0,46	Furkan	218.395	0,56
Sevim	174.765	0,45	Emin	217.748	0,56
Fadime	171.854	0,44	Salih	207.540	0,53
Aysel	169.870	0,44	Kadir	205.488	0,53
Şerife	169.507	0,44	Enes	203.903	0,52
Rabia	168.849	0,44	Kemal	203.193	0,52
Hacer	167.557	0,43	Burak	200.050	0,51
Hava	161.343	0,42	Âdem	198.280	0,51
Tuğba	158.809	0,41	Recep	196.857	0,50
Hanife	158.788	0,41	Mahmut	195.703	0,50

Bu tablodaki isimlere bakıldığında en yaygın ilk üç kadın ismi Fatma, Ayşe, Emine; erkek ismi ise Mehmet, Mustafa, Ali'dir. Şenel 'in (2017: 77) "Gençliğin Adıyla İmtihanı" adlı çalışmasında 212 üniversite öğrencisinin isimlerini şu şekildedir:

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin İsimleri (Şenel, 2017)

Erkek		Kadın	
Mehmet	5	Elif	6
Mustafa	3	Kübra	5
Bilal	2	Merve	5
Emrah	2	Sümeyye	4
Emre	2	Ayşe	3
Faruk	2	Büşra	3
Hüseyin	2	Ebru	3
Murat	2	Edanur	3
Ömer	2	Fatma	3
Yusuf	2	Kader	3
		Meryem	3
		Özge	3
Toplam	68		144

Şenel'in çalışmasındaki erkek isimleri, Türkiye'de yaygın kullanılan isimlerle örtüşmekteyken kadın isimlerindeki ilk üç isim diğer çalışmalardaki isimlerden farklılık göstermektedir. "Elif, Kübra ve Merve" diğer listelerde yine mevcut olan ancak listelerde ilk beşten sonra yer alan isimlerdir. Köse (2019:165) Sivas'ta 19. yüzyılda en çok kullanılan kadın adlarını sırasıyla Fatma, Ayşe, Hatice, Zeyneb ve Emine olarak tespit etmiştir. Burada isim listesi en kapsamlı olan ve diğer çalışmalardaki isim listelerini de içinde barındıran çalışma Yıldırım (2016)'ın çalışmasıdır. Kayasandık 'ın (2019) "Türkçe Kişi Adları Bibliyografyası Denemesi" adlı çalışması ise kişi adları üzerine yapılan çalışmaların toplu olarak görülebileceği önemli bir kaynaktır.

Yukarıdaki çalışmalarda geçen isimlere bakıldığında ortak isimler dikkat çekmektedir. Ayrıca İçişleri Bakanlığı 2020 verilerine göre Türkiye genelinde erkeklerde en fazla kullanılan birinci isim **2.737.031** ile Mehmet, ikinci **2.068.092** ile Mustafa, üçüncü **1.724.223** ile Ahmet'tir. Kadınlarda ise **2.678.292** ile "Fatma" kadın isminde birinci olurken, **2.033.814** ile Ayşe, **1.594.873** ile Emine en fazla kullanılan diğer isimler olmuştur.

Çalışmanın Amacı ve Problemi

Bu çalışma, Türkçe ve Türk Kültürü (2019) ders kitaplarında yer alan şahıs adlarının neler olduğunu ve bu adların Türk kültürünü yansıtan isimlerden seçilip seçilmediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla Türkçe ve Türk Kültüründe geçen şahıs adları nelerdir?” probleminden hareketle: “Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında geçen kadın adları nelerdir?” ve “Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında geçen erkek adları nelerdir?”, “ Bu adların kitaplarda geçme sıklığı nedir?”, “ Bu adların Türkiye’de yaygın olarak kullanılan adlardan olduğu söylenebilir mi?” alt problemlerine yanıtlar aranmıştır.

YÖNTEM

Çalışma betimsel bir çalışma olup nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, basılı veya internet ortamında olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011:187). Bu sebeple Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki şahıs adları doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir.

İncelenen Dokümanlar

Çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışındaki Türk çocukları için 2019 yılında hazırlanan sekiz seviyeye ait Türkçe ve Türk Kültürü Ders kitapları ve hazırlık ders kitapları incelenmiştir. İncelenen kitaplara ait kapak görselleri şu şekildedir:

Görsel 1. Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarının Kapakları

Kitaplar, ilköğretimde ilk basamak 1-4. seviye, ikinci basamak 5-8. seviye ve Türkçe hiç bilmeyen çocuklar için iki hazırlık seviyesinden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesinden faydalanılmış, 2019 yılında basılan Türkçe ve Türk Kültürü kitapları (sekiz seviye ve iki hazırlık kitabı) tek tek taranarak içerindeki şahıs adları listelenmiştir. Kitaplardaki verilerin incelenmesinde içerik analizinden faydalanılmıştır. İçerik analizi yöntemi, istatistiki veriler kullanılarak elde edilen veriler üzerinden yorum imkânı sağlamaktadır. İstatistiki verilerin kullanımı, araştırmacının sistematik ve objektif bir yorum yapabilmesine olanak tanımaktadır (Koçak ve Arun, 2006: 24). İçerik analizi, her araştırmaya uygun olarak geliştirilmiş ve standartlaştırılmış kategori sistemi bulunmadığı, bu nedenle her araştırmanın kategori sistemini kendi analiz malzemesinden oluşturması gerekliliğinden yola çıkar. İçerik analizi, anlam bazında üzerinde anlaşılan bilgileri kategoriye dâhil etmektedir. Üzerinde uzlaşılmayan bilgiler ise kategoriye dâhil edilmemektedir (Gökçe, 2006: 58-59). Bu nedenle kitaplardaki şahıs adlarının neler olduğu belirlendikten sonra adlar, cinsiyete göre alfabetik sırayla tasnif edilmiştir. Ardından bu adların frekansları çıkarılmış ve kaçar kitapta geçtikleri belirlenmiş, son olarak da bu şahıs adları, ad verme geleneğindeki yerine göre sınıflandırılmıştır.

BULGULAR

Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında toplam 133 farklı şahıs adı geçmektedir. Adlar alfabetik olarak şu şekildedir:

Tablo 5. Türkçe ve Türk Kültürü Kitaplarında Geçen Şahıs adları

Ahmet	Ajda	Ali	Alp	Anıl	Aslı	Ata
Aybike	Ayça	Ayhan	Aylin	Ayşe	Aysegül	Azra
Batuhan	Begüm	Belgin	Beste	Bilal	Burcu	Bülent
Can	Canan	Cem	Cemil	Ceren	Ceyda	Çetin
Çınar	Defne	Demet	Deniz	Doğan	Dursun	Ece
Eda	Efe	Elif	Emine	Emre	Eray	Esmâ
Esra	Ezgi	Fadime	Fatih	Fatma	Filiz	Gizem
Gözde	Gül	Gülay	Güneş	Hakan	Halime	Halit
Hande	Harun	Hasan	Hasibe	Hatice	Hayri	Hülya
Irmak	İlke	İrem	İsmail	Jale	Kamil	Kemal
Kenan	Kerem	Kubilay	Leman	Leyla	Masal	Mehmet
Meltem	Meryem	Mete	Mine	Muhammet	Murat	Mustafa
Naim	Nermin	Nesrin	Neşe	Nezir	Nil	Numan
Oğuz	Oğuzhan	Okan	Osman	Oya	Ömer	Önel
Öykü	Özlem	Parıltı	Pelin	Pınar	Rana	Rüya
Saffet	Seher	Selim	Selin	Sema	Sena	Sevgi
Sinem	Şefik	Şener	Talat	Tayfun	Tülin	Umut
Utku	Ülker	Ülkü	Veli	Veysel	Volkan	Yahya
Yiğit	Yusuf	Zehra	Zeynep	Ziya		

Bu adların 71'i kadın adı, 62'si ise erkek adıdır. Bazı adlar kadın ve erkek için ortak kullanılan adlardır: Deniz, Umut, Anıl. Bu üç şahıs adı, kadın isimleri içinde sayılmıştır. Buna göre kitaplarda geçen kadın adları ise şu şekildedir:

Tablo 6. Kadın İsimleri

Ajda	Aslı	Aybike	Ayça	Aylin	Ayşe	Ayşegül	Azra
Begüm	Belgin	Beste	Burcu	Canan	Ceren	Ceyda	Defne
Demet	Deniz	Ece	Eda	Elif	Emine	Esmâ	Esra
Ezgi	Fadime	Fatma	Filiz	Gizem	Gözde	Gül	Gülây
Güneş	Halime	Hande	Hasibe	Hatice	Hülya	Irmak	İrem
Jale	Leman	Leyla	Masal	Meltem	Meryem	Mine	Nermin
Nesrin	Neşe	Nil	Oya	Öykü	Özlem	Parıltı	Pelin
Pınar	Rana	Rüya	Seher	Selin	Sema	Sena	Sevgi
Sinem	Tülin	Umut	Ülker	Ülkü	Zehra	Zeynep	

İsimlere bakıldığında alfabedeki 3 harf hariç (ç, k, ş), tüm harflerle başlayan kız isimlerinin yer aldığı görülmektedir. Kitaplarda yer alan erkek adları ise şu şekildedir:

Tablo 7. Erkek İsimleri

Ahmet	Ali	Alp	Anıl	Ata	Ayhan	Batuhan	Bilal	Bülent
Can	Cem	Cemil	Çetin	Çınar	Doğan	Dursun	Efe	Emre
Eray	Fatih	Hakan	Halit	Harun	Hasan	Hayri	İsmail	Kamil
Kemal	Kenan	Kerem	Kubilay	Mehmet	Mete	Muhammet	Murat	Mustafa
Naim	Nezir	Numan	Oğuz	Oğuzhan	Okan	Osman	Ömer	Önel
Saffet	Selim	Şefik	Şener	Talat	Tayfun	Utku	Veli	Veysel
Volkan	Yahya	Yiğit	Yusuf	Ziya				

Erkek isimlerine bakıldığında alfabedeki 7 harf hariç (g, ı, j, l,p, r,ü), diğer harflerle başlayan erkek isimlerinin yer aldığı görülmektedir. Kız ve erkek isimlerinin her bir kitapta yer alıp almamalarına göre sıklık sonuçları ise şu şekildedir:

Tablo 8. İsimlerin Kaç Kitapta Geçtiğine Dair Bilgi

Ahmet 5	Ali 7	Aylin 2	Ayşe 6	Ceren 2	Ece 2
Efe 3	Eda 2	Elif 3	Fatma 3	Gül 2	Hakan 3
Hüseyin 2	Kemal 2	Kerem 2	Mete 2	Mehmet 4	Murat 4
Mustafa 4	Ömer 2	Selim 2	Selin 2	Sevgi 3	Veli 2
Yusuf 2	Zeynep 2	Zehra 2			

10 kitabın 10'unda da ortak geçen bir şahıs adı yoktur. Bu tabloya göre 10 kitaptan 7'sinde geçen isim "Ali" dir. En fazla ortaklık 7 kitapta yer alan "Ali" ismindedir. Ardından yer alan "Ayşe" ismi 6 kitapta geçmektedir. 5 kitapta ortak kullanılan isim ise "Ahmet'tir. Ahmet ismini dörder kitapla "Mustafa" ve "Mehmet" takip etmektedir. Yine "Murat" ismi de 4 kitapta ortak kullanılan özel adlardandır. "Fatma, Efe, Hakan" ise 3 kitapta kullanılan şahıs adlarındandır. Tablo 3'teki diğer adlar sadece kitapların ikisinde yer almaktadır. Bu tabloda yer almayan adlar ise sadece 1 kitapta yer almıştır. Bu tabloyu frekans ve yüzde olarak ifade edersek:

Tablo 9. 10 Kitapta Ortak Kullanılan İsimlerin Frekans ve Yüzdesi

Adlar	n	%
Ali	7	70
Ayşe	6	60
Ahmet	5	50
Mustafa, Mehmet, Murat	4	40
Fatma, Elif, Efe, Hakan	3	30
Yusuf, Hüseyin, Ömer, Kerem, Selim, Zeynep, Zehra, Mete, Ece, Veli, Sevgi, Ceren, Gül, Selin, Aylin	2	20

Bu tabloya göre de Ali isminin tüm kitaplarda %70'lik bir yüzdeye sahip olduğu görülmektedir. Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki metinlerde Türk kültürüne ait olmayan 13 şahıs adı da yer almaktadır. Bunlar:

Tablo 10. Kitaplardaki Yabancı Şahıs Adları

Sofi	Sorik	Rei	Nikol	Hera	Ahed	Luka	Mia
Ekon	Hans	Elika	Kurtis	Leander	Alice		

Bu adlar da farklı ülkelere ait kültürleri temsil etmek amacıyla kitaplarda geçmektedir. Çalışmamız için önem arz etmese de kitaplarda geçen yabancı isimleri temsilen burada verilmiştir.

Yukarıdaki tabloda geçen Türk kadın ve erkek isimlerinin Türk kültüründe verilmiş amacına, alfabeye ve cinsiyete göre sınıflandırılmış şekli şöyledir:

1. Allah'ın isim ve sıfatlarından "Abd" isimiyle ya da "Abd" ismi olmadan ad koyma: Cemil, Kerem.
2. Kur'an-ı Kerim'de geçen kelimelerden, harflerden ad koyma: Elif, Esmâ, Esra, Hasibe, İrem, Halit, Hayri, Kamil, Naim, Nezir, Selim, Şefik, Veli, Ziya.
3. Peygamberlerin, ashabın, evliyaların, din büyüklerinin adını koyma: Ayşe, Ayşegül, Emine, Fadime, Fatma, Halime, Hatice, Meryem, Zehra, Zeynep; Ahmet, Ali, Bilal, Harun, Hasan, İsmail, Mehmet, Muhammed, Mustafa, Numan, Osman, Ömer, Veysel, Yahya, Yusuf.
4. Tarihteki önemli şahsiyetlerin, liderlerin adını koyma: Ata, Fatih, Kemal, Kubilay, Mete
5. Şiirlerde, hikâyelerde, destanlarda, Türk masal ve efsanelerinde geçen adları koyma: Aslı, Leyla, Masal, Öykü; Ayhan, Oğuz, Oğuzhan.
6. Devletteki önemli makam isimlerinin adlarını koyma: Begüm, Ece, Alp, Batuhan, Cem, Hakan.
7. Gökyüzündeki cisimlerle, varlıklarla veya hava olaylarıyla ilgili adlar koyma: Aybike, Ayça, Aylin, Güneş, Sema, Tülin, Ülker.
8. Yeryüzündeki varlıklarla, coğrafi mekânlarla ve olaylarla ilgili adlar koyma: Deniz, Irmak, Jale, Meltem, Nil, Pınar; Tayfun, Volkan.
9. Beğenilen hayvan ve bitki adlarını koyma: Ceren, Defne, Filiz, Gül, Mine, Nesrin, Pelin, Selin; Çınar, Doğan.
10. Önemli gün adları koyma: Yok.
11. Mevsim, ay ve günün vakitlerine göre ad koyma: Seher.
12. Soyut anlamlı, güzel duyguları ifade eden adlar koyma: Hülya, Neşe, Özlem, Rüya, Sevgi, Umut, Ülkü.
13. Doğum veya cinsiyete ilgili beklentilere göre ad koyma: Dursun

14. Kulağa hoş gelen, anlamı güzel olan kelimelerden (bazen birleştirme ve türetme görülmektedir) ad koyma: Ajda, Azra, Belgin, Burcu, Beste, Canan, Ceyda, Demet, Eda, Ezgi, Gizem, Gözde, Gülay, Hande, Leman, Nermin, Oya, Parıltı, Rana, Sinem; Anıl, Bülent, Can, Çetin, Efe, Emre, Eray, Kenan, Murat, Okan, Önel, Saffet, Şener, Talat, Utku, Yiğit
15. Aile büyüklerinin (dede, babaanne) adlarını koyma: Buraya verile örnekler üstteki isim örneklerini kapsamaktadır.

Bu sınıflandırmaya göre “Kulağa hoş gelen, anlamı güzel olan kelimelerden seçilen adlar” 33 tane olup listedeki en kalabalık şahıs ismi bu maddede yer almaktadır. Bu maddedeki isimler, Türkçe, Arapça, Farsça kökenli isimlerdir. Diğer maddelere göre bu isimlerin kitaplarda yer alma yüzdesi %25’tir. Bu maddeyi 25 şahıs ismiyle “Peygamberlerin, ashabin, evliyaların, din büyüklerinin adını koyma” maddesi takip etmektedir. Aslında ilk üç maddede toplam 36 isim yer almaktadır ve bu isimler İslamiyet’in etkisiyle kullanılan isimleri kapsadığı için kitaplarda geçen isimlerin içinde İslamiyet’in etkisiyle verilen adların yüzdesi % 28’dir. Diğer maddelerde geçen isimlerin kitaplarda geçme yüzdesi; “Beğenilen hayvan ve bitki adlarını koyma” %8, “Yeryüzündeki varlıklarla, coğrafi mekânlarla ve olaylarla ilgili adlar koyma” % 6, “Gökyüzündeki cisimlerle, varlıklarla veya hava olaylarıyla ilgili adlar koyma” % 5, “Soyut anlamlı, güzel duyguları ifade eden adlar koyma” % 5, “Devletteki önemli makam isimlerinin adlarını koyma” % 4, “Tarihteki önemli şahsiyetlerin, liderlerin adını koyma” %4, Allah’ın isim ve sıfatlarından “Abd” isimiyle ya da “Abd” ismi olmadan ad koyma %2, “Doğum veya cinsiyetle ilgili beklentilere göre ad koyma ve mevsim, ay ve günün vakitlerine göre ad koyma” % 1’dir. Sadece önemli gün adlarına dair isim örneği kitaplarda verilen şahıs adları arasında yer almamaktadır. Diğer bütün maddelere örnek gelecek şahıs adları kitaplarda geçmektedir. Bazı maddeler de yer alan isimlerin diğer birkaç maddeye uygunluğu da söz konusu olabilir. Örneğin Harun ve Meryem hem Kur’an-ı Kerim’de geçen adlar kategorisine hem peygamberler ve din büyükleri ile ilgili isim kategorisine hem de aile büyükleri kategorisine alınabilir. Burada ismin ortaya çıkışındaki başlangıç noktası esas alınmaya çalışılmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Şahıs adları, kişinin toplumda yer edinirken ilk kullandığı simgelerdir. Ait olduğu kişiden çok başkalarının kullandığı iletişim araçlarıdır. Milletin aidiyet duygusunun, düşünce ve inanç sisteminin göstergesi olan kişi adları, Türk milleti için özel ve önemlidir. Çocuk doğduğunda ona ad koyma ritüelleriyle başlayan ve “Allah adıyla yaşatsın!” temennileriyle devam eden “ada dair” her şey, Türk kültürünü yansıtır. Bu çalışmada yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk kültürü kitaplarında yer alan şahıs adlarının, kadın ve erkek adlarının neler olduğu tespit edilmiş ve bu adların kitaplarda geçme sıklığı belirlenmiştir. Bu belirlemede amaç, “Türk Kültürü” başlığı altında yazılan kitaplardaki şahıs adlarının Türk kültürünü yansıtmadığını ortaya koyabilmektir. Türklere ait şahıs adları üzerine yapılan çalışmalara (Kurt, 1991; Çelik 2007; Yıldırım, 2016; Herdağdelen, 2017; Şenel 2017; Köse, 2019) ve İçişleri Bakanlığının verilerine göre Türkiye’de en çok kullanılan erkek isimleri (Mehmet, Mustafa, Ahmet) ve kadın isimleri (Fatma, Ayşe, Emine), Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarında ortak kullanılan erkek ve kadın isimleriyle örtüşmektedir. 10 kitaptan 7’sinde geçen ortak ad Ali’dir. Ayşe, Ahmet, Mehmet ve Mustafa diğer isimlere nazaran daha çok kitapta yer alan şahıs isimleridir. Kitaplarda yer alan isimler, Türkiye’de çok kullanılan, yaygın

isimlerden seçilmiş ve Türk kültürünü yansıtmaktadır. Buradaki tespitlere göre kitaplarda geçen kadın ve erkek adlarının oranı birbirine yakındır. Bu da kitaplardaki şahıs isimlerinin seçiminde cinsiyete göre bir ayrımcılık yapılmadığını göstermektedir. İsimlerin çoğu Türk- İslam kültürüne ait Arapça kökenli isimler olmakla birlikte “Çınar, Sevgi, Alp, Anıl, Ata, Efe, Emre, Çetin, Volkan, Utku, Önel; Aslı, Aybike, Ayça, Demet, Deniz, Ece, Oya, Öykü, Özlem, Pınar, Pelin, Umut, Utku” gibi Türkçe kökenli kız ve erkek isimleri de bulunmaktadır. Bu isimler, İslamiyet’in etkisiyle he ne kadar Arapça ve Farsça kökenli isimler kullanılmaya başlansa da Türkçe kökenli ad koyma kültürünün devam ettiğini göstermektedir. Bu isimlerden “Önel” Türkiye’de sadece 68 kişide olan ve az kullanılan bir şahıs adıdır. Diğer isimler, istatistiki verilere göre yaygın kullanılan şahıs adlarıdır.

Türk kültüründe çocuğa ad koyma geleneği Türklerin örf, yaşayış, düşünce ve duygu sisteminden beslenmektedir. Buna göre 15 madde şeklinde daha önce sınıflandırılan Türklerde ad koyma kültürünün temel dinamiklerinden 14 maddeye uygun şahıs ismi Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarında yer almaktadır. Bu da seçilen şahıs isimlerindeki çeşitliliği göstermektedir. İslamiyet’in etkisiyle verilen adların yüzdesi (% 28) ve “kulağa hoş gelen, anlamı güzel olan kelimelerden seçilen adlar”ın yüzdesi (%25) kitaplardaki isimlerin içinde verilme sebebi maddelerinde yüzde olarak çoğunluğu sağlamaktadır. Sonuç olarak Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki metinlerde ve örneklerde yer alan şahıs isimleri Türk örf, âdet ve geleneklerinden beslenen isimlerden seçilmiş olup Türk kültürünü yansıtmaktadır.

ÖNERİLER

Türkçe ve Türk Kültürü kitapları, yurt dışında yaşayan Türk çocukları için Türkiye ile aralarında kurulan en büyük bağlardan biridir. Bu kitaplarda yer alan metinler ve bu metinlerde yer alan örnekler, Türk kültürünü çocuklara aktarmak için önem arz etmektedir. Farklı coğrafyalarda doğan ve öğrenim gören Türk çocukları bu kitaplarla köklerini ve köklerine ait hayatı öğrenmektedir. Bu sebeple “Türkçe ve Türk Kültürü” kitaplarının her yönden ele alınıp incelenmesi alana katkı sağlayacaktır:

- ✓ Kitaplarda yer alan özel isimler, Türk kültürüne ait kilit taşlardır. Bu sebeple kitaplardaki her özel ismin “adbilim” dallarına göre ayrı başlıklar altında ele alınması ve Türk kültürünü yansıtmaya yönünden incelenmesi önerilmektedir.
- ✓ Daha önce yazılan (2010) Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki şekil ve resimler, çocukların seviyesine uygunluk bakımından olumsuz yönde eleştirildiği için 2019 yılında yazılan kitaplar, bu yönüyle incelenebilir ve 2019 yılında basılan kitapların daha önceki Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarıyla farkları ortaya konulabilir.
- ✓ 2010 yılında yazılan kitapların mevcut dil seviyesi ve hazır bulunuşluk seviyelerinin üstünde olduğu gerekçesiyle yapılan tespit ve eleştirilerden hareketle 2019 yılında yazılan kitapların dil seviyesi ve öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine uygunluğu üzerine öğretici görüşleri alınabilir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazarın katkı oranı beyanı: Yazarın bu makaleye katkısı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Acıpayamalı, O. (1992). Türk kültüründe ad koyma folklorunun morfolojik ve fonksiyonel yönlerden incelenmesi. *IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri*, 4, 1-14.
- Akalın, S. (1998). Türk kişi adlarının kaynakları. *Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi*, (41), 12-13.
- Arı, G. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 4 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Balta, N. (2013). Gaziantep'te çocuklara ad verme geleneği. *Folklor/Edebiyat*, 19 (76-4), 95-206.
- Calp, M. (2014). Kişi adları üzerine dilbilimsel bir çalışma. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 52, 27-49.
- Çakır, E. (2018). Toplumsal bellekte ad verme geleneği ve ideoloji: Satuk Buğra Han. *Milli Folklor*, 30 (119), 31-47.
- Çakır, M. (2016). Çok kültürlü ortamlardaki çocuklara Türkçe öğretimi ve bireysel iki dillilik. Okur A. ve Güleç İ. (ed.), 3. *Avrupalı Türkler anadili eğitimi çalıştay kitabçığı içinde* (s. 67-104.). Sakarya Üniversitesi TÖMER Yayınları.
- Çelik, C. (2006). Kültürel sembol sistemi olarak isimler: İsim sosyolojisine giriş. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 39-61.
- Çelik, C. (2007). Bir kimlik beyanı olarak isimler: kişi isimlerine sosyolojik bir yaklaşım. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, (2), 5-22.
- Deniz, K. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 5 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Doğan, Y. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 6 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Durmuş, M. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü Hazırlık 2 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Siyasal Kitabevi.
- Günay, U. (1998). Manas Destanı'ndaki kadın adları ile ilgili bir deneme. *Folkloristik, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı*, 49-61.
- Herdağdelen, A. (2017). Modern Türkiye'de Kişi Adları. <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1801/1801.00049.pdf.10.07.2021>.
- Karahan, L. (2008). Türkçede dini anlamlı bazı kişi adlarını ekle değiştirme geleneği. *In The 51st Meeting Of The Permanent International Altaistic Conference'*.
- Karatay, H. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 8 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kayasandık, A. (2019). The bibliography essay of turkish personal names. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 5 (1), 57-90.
- Keskin, H. K. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 3 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4,(3), 21-28.
- Köksal, O. (2013). XIX. Yüzyıl ortalarında bir Osmanlı kasabasındaki şahıs adı profili. *Bilig*, 65, 231-246.
- Köse, S. (2019). Şer'iyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Sivas'ta Kullanılan Kadın Adları. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43 (1) , 155-181.
- Kurt, M.,& Temur, N. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü Hazırlık 1 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kurt, Y. (1994). Adana Sancağında Kişi Adları. *Türk Tarih Kurumu Belleten*, 223, 169-252.
- Kurudayıoğlu, M. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 7 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2009). *Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (1-10. Sınıflar)*.
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018). *Yurt dışındaki Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Örnek, S. V. (2000). *Türk halk bilimi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Rásonyi, L. (1964). Türklükte kadın adları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 11, 63-87,
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38262/442516>.
- Sakaoğlu, S. (2001). *Türk ad bilimi I*. TDK Yay.
- Sidekli, S. (2019). *Türkçe ve Türk Kültürü 1 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Şen, Ü. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 2 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Şenel, M. (2017). Gençliğin adıyla imtihanı. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*, 1 (1), 72-84, DOI: 10.30563/turklad.309400
- Türktaş, M.M. (2019). Türklerde ad verme ile ilgili bazı tespitler. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 17, 34-46
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, İ.E. (2016). Çocuklara Verilen İsimler Üzerinden Türkiye'deki Sosyo-Kültürel Değişimin Analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (3), 909-925.
- <https://www.icisleri.gov.tr/turkiyede-gecen-yil-1-milyon-180-bin-840-bebek-dunyaya-geldi>.